

11) Eucharistie – Svatá Večeře Páně

Slovo eucharistie je starým označením tohoto hodů a znamená díkuvzdání. Jiným označením je lámání chleba. V izraelských domácnostech se chléb nekrájel, ale vždy lámal a společné jídlo začínalo tím, že otec rodiny vzdal díky Bohu a začal lámat chléb. Již toto lámání chleba vyjadřuje společenství u stolu a rodinnou vzájemnost. V některých společenstvích si proto účastníci podávají chléb jeden druhému. K důrazům naší domácí české reformace patří přijímání podobojí (chléb a víno), tak jak je běžné v našich sborech. Při slavení večeře Páně druh chleba (kvašený a nekvašený) nehraje roli.¹⁴ Stejně tak je možné používat červené i bílé víno a tam, kde přistupují mladiství či léčení alkoholičtí, můžeme použít šťávu - mošt. Dříve bylo naprosto běžné, že mezi komunikanty putoval kalich. Sdílení a pití z kalicha je symbolem jednoty. Dnes je třeba brát vážně i to, že někteří lidé mají oslabenou imunitu, nebo zase jiní přicházejí s různými nemocemi. Z těchto důvodů může být nabídnuta alternativa malých individuálních kalíšků.

Ke sv. Večeři Páně je vhodné se připravovat vyznáním vlastních hříchů v modlitbě,¹⁵ případně vyhledat jiného křesťana ke zpovědi – k vyznání hříchů.¹⁶ Příprava prostřednictvím vyznání hříchů vede k přijetí odpuštění a tím k radostnému slavení. Toto slavení se pak skutečně stává eucharistií – dobrořečením za nevýslovnou Boží milost v Ježíši Kristu.

V některých sborech se přijímá vsedě, někde to může být kolem stolu, jinde ve stoje či vkleče. Pěknou variantou je také vytvoření kruhu přistupujících kolem bohoslužebného prostoru, nebo opuštění lavic a přijímání vpředu u stolu Páně. Předsedající – ten, kdo vysluhuje večeři Páně, vysloví slova ustanovení a dá instrukce ke slavení. Chléb a víno podávají účastníkům zpravidla členové staršovstva a diakoni sboru. Předsedající přijímá jako poslední, aby byla zvýrazněna role služebníka. Při podávání chleba a vína bývá vhodné adresovat přijímajícímu krátké slovo, např. „tělo Kristovo“ „krev Kristova“, nebo „tělo Kristovo za tebe vydané“, „krev Kristova prolitá za tvé hříchy“. Někdy kazatel a starší sboru mohou při této příležitosti adresovat přijímajícím i osobnější slova povzbuzení a požehnání. Tato mimořádná chvíle slavení bývá vhodná také pro žehnání dětem, které jsou v náručí svých rodičů, nebo se svými rodiči přicházejí.

Vhodné je např. Použít slovo z 1K 10,16--17: „Není kalich požehnání, za nějž děkujeme, účastí na krvi Kristově? A není chléb, který lámeme, účastí na těle Kristově? Protože je jeden chléb, jsme my mnozí jedno tělo, neboť všichni máme podíl na jednom chlebu.“ Věřící obvykle na taková slova odpovídají svým Amen. Při slavení, které ve větších sborech trvá určitou chvíli, je užitečné ponechat chvíli ticha k soustředění. Navázat může tichá hudba, která soustředění nebrání. Někdy je zvykem také číst při vysluhování biblické verše, ale dnes se zdá, že posluchači spíše potřebují ztišení. V poslední době se ve sborech více projevuje horizontální rozměr slavení. Po přípravě, kdy jdeme ke stolu Páně, nejsme již sami, ale jdeme se svými duchovními sourozenci. To je někdy zvýrazněno tzv.

„pozdravem pokoje“. Vzájemně si u večeře Páně žehnáme a vnímáme koinonický (společenstevní) rozměr církve.

„Živly“ (chléb a víno) sv. Večeře Páně v evangelických církvích nejsou považovány za přepodstatněné, nicméně věříme v duchovní přítomnost Krista v přijímání a slavení. Slova ustanovení – „toto jest tělo Páně“ a „toto je má krev“, ¹⁷ vedou ke zřetelnému jedení a pití Krista v duchovním smyslu. To znamená, že po ukončení slavení zůstává na talíři (paténě) a v kalichu chléb a víno. Obecný konsensus, který potvrzují také dokumenty ekumenické konvergence z Limy (1980) ¹⁸ je, že potraviny použité k večeři Páně jsou určeny k jídlu i po večeři Páně. Je možné je tedy roznést např. Nemocným a těm, kteří nemohli při slavení být, nebo je použít k jídlu.

14 V Palestině se užíval chléb nekvašený. Kvas byl symbolem hříchu (1K 5,6n -- odstranění starého kvasu), ale také obrazem Božího království (Mt 13,33 - kvas, který prokvasí těsto). Náš běžný každodenní chléb, za který Bohu děkujeme, je kvašený.

15 1J 1,9 „Jestliže vyznáváme své hříchy, on je tak věrný a spravedlivý, že nám hříchy odpouští....“

16 Srov. Mt 16,19; Mt 18,18; Jk 5,16 „Vyznávejte hříchy jeden druhému a modlete se jeden za druhého....“

17 Srov. Mt 26,26--28; Mk 14,22--24; L 22,19--20; 1K 11, 24--25

18 Komise pro víru a řád Světové rady církví. Křest, Večeře Páně, Ordinance: Dokumenty ekumenické konvergence. Studijní text č. 28, ECM, Praha 2007

K přípravě a vysluhování Večeře Páně:

19) Večeře Páně

Společné přijímání chleba a vína je vedle křtu druhým svátostným odkazem Pána Ježíše církvi (Mt 26,26--29 par, 1K 11,23nn). Ježíš ho ustanovil v předvečer své smrti, když s učedníky slavil velikonoční hod beránka na památku vyjití Izraele z Egypta (Ex 12). Večeře Páně je tak slavnostní hostinou, již Boží lid děkuje Kristu za vysvobození z područí hříchu a smrti. Jde o vzpomínku (anamnésis) a zpřítomnění Kristova díla, tj. O zvěstování Kristovy smrti a ve víře vděčné přijímání jeho zástupné oběti, jak nám ji přináší evangelium a sdílený chléb a víno. Ve večeři Páně nás Ježíš Kristus ujišťuje, že jeho tělo bylo vydáno za nás a že jeho krev byla prolita na odpuštění našich hříchů. To nám zvěstují slova ustanovení ve 22 spojení s chlebem a vínem. Jsme tak spojeni s Kristem a spolu navzájem v jedno (Kristovo) Tělo (1K 10,16--17). Večeře Páně je posilou církve na její pozemské cestě vstříc Kristovu návratu ve slávě. 24

Písmo varuje před nevhodným způsobem přijímání ze stolu Páně, tzn. Před bezmyšlenkovitostí a oddělováním se od bratří a sester, zvláště chudých (1K 11,27nn). Správným postojem přijímajícího je víra, pokora a bratrství (1K 11,28.33). Písmo žádného pokřtěného věřícího od Večeře Páně nevyklučuje, Kristus naopak k účasti povzbuzuje: „Jezte... Pijte...“

Večeře Páně – eucharistie (dobrořečení) má od počátků církve svůj určitý postup, který je odvozen z výpovědí o ustanovení a z praxe zachycené v Novém zákoně. Není nutné se striktně držet předložených formulářů v této Agendě. Pamatujme ale, že opomíjení jednotlivých stavebních kamenů křesťanské bohoslužby, může znamenat vážné narušení celé stavby. Při dlouhodobé absenci některých částí můžeme poškodit konkrétní společenství a komplikovat svým bratrům a sestrám cestu za Kristem.

Bohoslužba se sv. Večeří Páně začíná úvodními slovy o tom, kdo vlastně jsme a proč se k eucharistii shromažďujeme. Je připomenuto také to, že nejedeme ke stolu Páně sami, ale že jsme součástí Božího lidu. Důraz je položen na to, kdo je hostitelem a čím je stůl Páně. Ježíš Kristus – vzkříšený Pán je středem tohoto slavení.

Jestliže jsme na začátku bohoslužby připomněli prosbu za Boží smilování (Kyrie eleison), pak přichází chvíle, abychom oslavovali svého Pána. Vhodná je oslava z Izaiášovy chrámové vize: Svatý, svatý, svatý je Hospodin zástupů, celá země je plná jeho slávy. 25 V hebrejštině se zvýrazňovalo opakováním. Některé důležité věci jsou v Písmu opakovány dvakrát. Zde jsme svědky dokonce opakování trojího, které se týká pouze Božího majestátu. Oslavu, eucharistii (dobrořečení) můžeme vyjádřit i jinými vhodnými verši z Písma.

Při slavení sv. VP dbáme na přečtení a zřetelné vyslovení slov ustanovení tohoto hodu, tak jak jsou zachycena v Mt 26,26--29; Mk 14,22--25; L 22,14--20; J 6,47--51.53--58; 1K 11,23--29). Z těchto slov je zvěstováno, že toto znamení ustanovil sám Kristus a co tímto hodem má být vyjádřeno. Slova ustanovení vedou k těžišti naší spásy v Kristově kříži. Ne

každé kázání se týká samotného jádra evangelia, proto biblické připomenutí smyslu svaté Večeře Páně je důležité. Ve slovech ustanovení se objevuje důraz na Kristovo dílo spásy v minulosti, na přítomnostní rovinu stolování se vzkříšeným Ježíšem a je v nich obsažen také i aspekt budoucnosti, který odkazuje k eschatologickému horizontu slavného Božího království.

Na sv. Večeři Páně se mají účastníci připravovat již předem svými modlitbami, pokáním a chválou. Přesto ještě před slavením bývá vhodné upozornit na důraz apoštola Pavla:

Kdo by tedy jedl tento chléb a pil kalich Páně nehodně, proviní se proti tělu a krvi Páně. Necht' každý sám sebe zkoumá, než tento chléb jí a z tohoto kalicha pije. Kdo jí a pije a nerozpoznává, že jde o tělo Páně, jí a pije sám sobě odsouzení. 26

Apoštol Pavel zde nevyzývá vedení sborového společenství, aby samo vyhledávalo hřích a káznilo ty, kteří zůstávají ve svém hříchu. Apoštol se dotýká našeho svědomí a vyzývá k vyhledávání kvasu hříchu a k otevření svého nitra pro zkoumání Duchem Božím dříve, než budeme jíst a pít. Je možné také znevážit tělo a krev Páně, pokud vědomě setrváváme ve zjeveném hříchu. Pro toto zkoumání ještě těsně před slavením pomáhají pomocné otázky. Jimi dáváme příležitost těm, kteří se připravovali i těm, kteří to neučinili, aby prozkoumali své svědomí, svůj hřích vyznali a také vyjádřili svou víru a své spolehnutí se na Boží milost. V této agendě uvádíme několik formulářů, které obsahují různé pomocné otázky, na které může shromáždění společně odpovídat a vyznávat.

Po odpovědích a vyznáních víry je úkolem toho, kdo předsedá slavnosti svaté večeře, aby ujistil vyznávající o Božím odpuštění. Je na místě, aby zaznělo ujištění o odpuštění hříchů (absoluce), na základě Kristova slova. 27

Večeře Páně je slavností celého společenství sboru a proto je třeba k ní řádně pozvat. Večeře Páně může být se souhlasem staršovstva slavena i v domácnostech, kde jsou ti, kteří pro nemoc či křehkost stáří nemohou přijít do společného shromáždění. Večeře Páně může být také vysluhována na přání nemocných ve zdravotnických a sociálních zařízeních. Pořad takového slavení zachovává podobu bohoslužebného shromáždění s ohledem na stav nemocného a vnější okolnosti. Nikdy by neměla chybět modlitba, vyslovení slov ustanovení, vysluhování s přijímáním a požehnání.

Večeře Páně může být spojena také se službou vojenských a vězeňských kaplanů. V tomto prostředí je dobré slavení sv. Večeře Páně dobře připravit, aby probíhalo důstojným způsobem.

24 1K 11,26; L 22,16.18

25 Iz 6,3

26 1K 11,27-29

27 Mt 16,19; 18,18